

4/1134

Memorandum

*szep. 30
8 lap*

SZIGORUAN BIZALMAS!
Készült 2 példában. Klné.

le 35

Javaslat
a Színház és Filmművészeti Szövetség III. Konferenciájára és
Köszgyűlésére.

A Színház - és Filmművészeti Szövetség egyik döntő feladata a színház- és filmterület művészi munkájának időnkénti értékelése, az eredmények és hibák széles plénum előtt való feltárása. Szükséges, hogy az 1951-52-es évad színházi munkáját, a ~~színházi~~ legfontosabb problémákat konferencián vitassuk meg. Ez elsősorban a pesti színházak munkájára vonatkozik, mert a vidéki színházakkal a Szövetség a Vidéki Hét alkalmával behatóan foglalkozott.

A Konferencia célja:

A Konferencia megvitatja, hogy a színházi terület az elmúlt évadban, hogyan segítette a párt politikáját, hogyan vált új közönségnek nevelőjévé, hogyan segítette az új magyar dráma fejlődését, hogyan használt fel a Szovjetunió élenjáró művészetének tapasztalatait és segítségét, meddig jutott el a Sztyanyiszlavszkij-rendszer gyakorlati alkalmazásában.

A Konferencia feladata, hogy elősegítse a további elmélyült, magas színvonalú munkát, fokozza művészeink érdeklődését az elvi kérdések iránt, meghatározza a következő évad legfontosabb feladatait.

A referátus főszempontjaiak a Szövetség az alábbiakat javasolja:

1./ Az író és színház alkotó együttműködése.

- A Sztyanyiszlavszkij-rendszer gyakorlati ismeretanyagának széleskörű drámaíróink számára, -
- a cselekmény és cselekvések logikája, -
- a jellemek következetességére, -
- az új hő megformálása a drámban,
- Ezeknek a kérdéseknek a megvitatását az elmúlt év tapasztalatai leszik szükségessé.

Egyes kiváló íróink, mint Illyés Gyula, Urbán Ernő, Sándor Kálnán, Márton Gyula segítségével a próbák folyamán a színházakat alkotó munkájukhoz és színház a színházon idetartóbb munkájukhoz szükséges lehetett a jellem, mint az íróval szemben. /Tudomástudás, Ozorai példa, Horváth Napj./

Az eredmények mellett azonban sok hiba is származott a rosszul értelmezett együttműködésből, amikor a dramaturg, rendező, színész, alkotó társává akart válni az írónak és megbénította, vagy helytelen utakra vitte az írókat. ~~Am a tárgyánál.~~

Színpadjainkon kevés olyan hőst ábrázolhatnánk színészeink, akik mai életük harcában edződnek, válnak példamutató hőökké. Íróink adósok még a ma nagy hőseivel. Az elmúlt évadban egyetlen olyan drámánk sem volt, amely a munkásosztály mai életéről, mai hőseiről szólt volna.

2./ A két fronton való harc a rendezésben és színészi játékokban, harc a Sztanyiszlavszkij-rendszer mechanizálása és vulgarizálása ellen.

Beszélni kell itt:

Égyes előadásinkban megartatkozó szemiatikus ábrázolásról, szűrkítésről, /Hajnal Moszkva felett, Győztesek, stb./ - az eszmei mondanivaló túlértékeléséről, beleemagyarázásokról rendezésben, színészi játékokban, /Ványa bácsi, stb./ -

a hamis pátozsról, a szocialista-realista pátoz helytelen értelmezéséről. /Ifjúsági Színház: Egri csillagok, Urhatnám polgár, Új ember kovácsa, Acélt megedzik, stb./

Színházaink munkája az elmúlt évadban komoly fejlődést mutat, előadásaink többsége a darab eszmei mondanivalóját tisztán és helyesen tolmácsolta. Színészeink, rendezőink munkája egyre igényesebbé vált, - maivel együtt járt az új próbamódszerekkel való bátor kísérletezés, színészeink, rendezőink érdeklődése az elméleti kérdések felé fordult. Mindennek eredményeképpen színészeink alkotómunkája fejlődött, és egyes nagy alakításokban és jelentős előadásokban jutott kifejezésre.

A fejlődésben része volt a Színház- és Filmművészeti Szövetség egyre javuló munkájának, amelynek középpontjában a Sztanyiszlavszkij-rendszer vitákon és ankétekon keresztül való ismertetése állt.

Előadásaink egy részében azonban rendezők és színészek az eszmei mondanivaló rosszul értelmezett érvényesítése érdekében a jellemeket, a játékokat túl leztek, valószínűtlen színekkel ábrázolták, más előadásokban a szemiatikus elleni rosszul értelmezett harc azt eredményezte, hogy az előadások szűrkék lettek, a rendezés a konfliktusokat alkanta és a színészek natukralisus játékkultúrára tért át.

Gyakori a szemiatikus és szocialista pátoz helytelen értelmezése és vulgarizálása a színészi és rendezői munkában.

Nem alakult ki még eléggé a Nemzeti Színházon kívül egyetlen színházunkban sem az egyéni játéktípus.

Ezeknek a hibáknak oka a Szatanyiszlavszkij-rendszer különböző fél-remagyarázásaiban lelhető fel, abban, hogy művészeink nem ismerik fel Szatanyiszlavszkij esztétikai, etikai és módszerbeli tanításainak egységét, ami a Szatanyiszlavszkij-rendszert alkotja.

A hibákban megmutatkozik új közönségünk lebecsülése, -- az egyes művészeinkben még mindig meglévő arisztokratizmus, -- másrészt a szakma mestereiből jelentkező szemérmességre való hajlam.

Mindkettő lassítja a pártos művészet kialakulását, -- bár egyes előadásokat, egyes színházakat kivéve ezek a nézetek még nem tudták megakadályozni színházművészetünk egészséges fejlődését.

A színházi területen megmutatkozó hibák és hiányosságok rávilágítanak a Szövetség munkájának hiányosságaira is. --

3./ A színész-etika kérdésének megvitatása, -- különösen kidomborítva nagy beladó hagyományainkat ezen a téren:

Bevezetni kell itt:

az együttesek kialakításának kérdéséről, --

a munkaerőleírásról, --

a munkához való viszonyról, --

Szatanyiszlavszkij döntő követeléseitől a színészekkel szemben, -- a műveltség, a művelődés, az állandó tanulás szükségességéről.

Jelentős színészeink nagy részének érdeklődése az elvi kérdések iránt felébredt, megértették, hogy Szatanyiszlavszkij alapvető követelése a színésztől az állandó tanulás, művelődés volt. Az érdeklődés, a vitatkozó és kísérletező kedv, a sokszor megnyilvánuló önszinte szenvedélyes vágy a Szatanyiszlavszkij-módszer elsajátítására, örvendős jelenség. Bejött a vitákkal, a tervszerű feldolgozással, még mielőtt ez az érdeklődés magarábgyva ellanyhul, vagy különféle szektáns magyarázásra és egyszerűsítésre vezet.

A Szatanyiszlavszkij-rendszerben az erkölcs, az alkotómunka szerves része. A rendszer elsajátításának és alkalmazásának feltétele: a művészek odaadó szeretete művészetük ügyéhez.

Az eredmények mellett beszélni kell arról a jelenségről is, amelyek akadályozzák az új próbamódszerekkel kísérletező művészek munkáját: az előadásokon sorozatosan előforduló lassúságok okairól, a nagy együttesek kialakítását gátló körülményekről, a még mindig tapasztalatlanságokból, arról a még mindig erősen érvényesülő

OROSZÁGI SZÍNHÁZ

+

13

is ebből, hogy az emberi megismerés és a művészi munka és annak eredménye kettéválasztható.

X I I I

Zenei díjak, hogy a komponisták mellett Béla Bartók-díjra, érdemes díjjal tüntessék meg.

Előzetes megfontolások:

1. díj /Azon esetekben is a művészeti-tervezési-rendszert megismerés és elvált az nagy művészi és film-tervezési megfontolással/

2. díj /A művészi munkáról, a művészi tevékenységéről, a művészi és művészi megfontolásokról/

3. díj /A művészeti-tervezési és művészeti megfontolással kapcsolatban/

4. díj /A művészeti-tervezési-rendszert és a művészi megfontolással kapcsolatban/

5. díj /A művészi tevékenységéről és tevékenységéről/

6. díj /Azon esetekben is a művészi megfontolással/

7. díj /Azon esetekben is a művészi megfontolással/

6-9

Zenei díjak, hogy a művészi és művészeti tevékenységéről és tevékenységéről tüntessék meg, elismerésükkel megköszönve.

A művészi és művészeti tevékenységéről és tevékenységéről tüntessék meg, elismerésükkel megköszönve.

Művészi díjak

1. díj /Azon esetekben is a művészi megfontolással/

2. díj /Azon esetekben is a művészi megfontolással/

+

135

18. márciusi, hogy az emberi megismerés és a társadalmi élet és annak
erőssége kétféleképpen alakulhat.

X X X

Jelentem, hogy a szociális jellegű tudás lényegesen
különbözik a többiétől.

Előzetes megfontolások

1. A tudás /Az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek/

2. A tudás /A tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek/

3. A tudás /A tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek/

4. A tudás /A tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek/

5. A tudás /A tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek/

6. A tudás /A tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek/

7. A tudás /A tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek/

8-4

Jelentem, hogy a tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek.

A tudás az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek.

Összegzés

Az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek.

Az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek.

Az emberiség által a természetismeret, a társadalmi
tudományok és a művészetek terén szerzett ismeretek.

Konna és annak ismétlése a népszerűség érdekében, hiszen ő is
számosan résztvevője volt.

-5-

3./ A kiegészített vezetőség megválasztása.

A Színház- és Filmművészeti Szövetség jelenlegi vezetőségének tagjai

Ladányi Ferenc főtitkár
Szilágyi Bea titkár

Vezetőségi tagok:

1./ Apáthi Imre	16./ Kovács András
2./ Bán Frigyes	17./ Major Tamás
3./ Bulla Elma	18./ Máriássy Félix
4./ Dr. Cserés Miklós	19./ Maleczky Oszkár
5./ Fábri Zoltán	20./ Nádasdy Kálmán
6./ Fülöp Zoltán	21./ Oláh Gusztáv
7./ Gábor Miklós	22./ Simon Zsuzsa
8./ Gáspár Margit	23./ Sivó György
9./ Gellért Endre	24./ Szendrő Ferenc
10./ Gyurkovics Mária	25./ Szendrő József?
11./ Gyárfás Miklós	26./ Szörényi Éva
12./ Herskó János	27./ Timár István
13./ Horvai István	28./ Téri Árpád
14./ Illés György	29./ Tolnai Klári
15./ Keleti Márton	

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

MDP KÖZPONTI VEZETŐSÉGE
AGITÁCIÓS ÉS PROPAGANDA
OSZTÁLY

13 460 11/6/2611
SZIGORUAN BIZALMAS!
Készült 2 példában. KLBé.

Javaslat
a Színház és Filmművészeti Szövetség III. Konferenciájára és
Közgyűlésére.

Javasolt változtatások:

A Szövetség elnökének javasoljuk Nadasdy Kálmánt, - új vezetőségi tagoknak Kalmár Lászlót, ~~Horváth Ferencet~~ és Bozóky Istvánt.

A vezetőségből kihagyásra javasoljuk ~~Máriássy Félixet~~, Sivó Györgyöt és Szendrő Józsefet.

A Szövetség aktivavezetőségének átszervezését javasoljuk:

A jelenlegi aktivavezetőség:

Gábor Miklós
Horvai István
Fehér Imre
Bozóky István
Horváth Ferenc
Illés György
Ladányi Ferenc
Simon Zsuzsa
Szendrő Ferenc
Szilágyi Bea

Javasolt aktivavezetőség:

Gábor Miklós
Horvai István
Fehér Imre
Herskó János
~~Máriássy Félix~~ Fábry László
Ladányi Ferenc
Szilágyi Bea
~~Simon Zsuzsa~~ Horváth Ferenc
Szendrő Ferenc

*
B u d a p e s t, 1952. szeptember 30.

Megjegyzés: Gábor Miklós és Szilágyi Bea elvtársak az aktivavezetőségből kihagyásra javasolják Horváth Ferenc és Szendrő Ferenc elvtársakat is. Az aktivavezetőségbe Fábry elvtárs helyett Máriássy Félixet javasolják, - a Szövetség vezetőségébe Horváth Ferencet javasolják.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Nem helyes; maradjon Horváth és Szendrő is - (s Horváth F. a vezető-
és Máriássy helyett Fábry
Migbe is!)

En x/8.

J a v a s l a t
a Színház és Filmművészeti Szövetség III. Konferenciájára és
Közgyűlésére.

A Színház - és Filmművészeti Szövetség egyik döntő feladata a színház- és filmterület művészi munkájának időnkénti értékelése, az eredmények és hibák széles plénum előtt való feltárása. Szükséges, hogy az 1951-52-es évad színházi munkáját, a megmutatkozó legfontosabb problémákat konferencián vitassuk meg. Ez elsősorban a pesti színházak munkájára vonatkozik, mert a vidéki színházaknál a Szövetség a Vidéki Hét alkalmával behatóan foglalkozott.

A Konferencia célja:

A Konferencia megvitatja, hogy a színházi terület az elmúlt évadban, hogyan segítette a párt politikáját, hogyan vált új közönségnek nevelőjévé, hogyan segítette az új magyar dráma fejlődését, hogyan használta fel a Szovjetunió élenjáró művészetének tapasztalatait és segítségét, meddig jutott el a Sztanyiszlavszkij-rendszer gyakorlati alkalmazásában.

A Konferencia feladata, hogy elősegítse a további elmélyült, magas-szintű munkát, fokozza művészeink érdeklődését az elvi kérdések iránt, meghatározza a következő évad legfontosabb feladatait.

A referátum főszeponitjainak a Szövetség az alábbiakat javasolja:

1./ Az író és a színház alkotó együttműködése.

A Sztanyiszlavszkij-rendszer gyakorlati ismertetésének szükségessége drámaíróink számára, -

a cselekmény és cselekvések logikája, -

a jellemek következetessége, -

az új bős megformálása a drámában,

Ezeknek a kérdéseknek a megvitatását az elmúlt év tapasztalatai teszik szükségessé.

Egyes kiváló íróink, mint Illiyes Gyula, Urban Ernő, Sándor Kálmán, bátran hívták segítségül a próbák folyamán a színészeket alkotó munkájukhoz és sokszor a színpadon igazabb mondanivaló született, következetesebben fejlődött a jellem, mint az íróasztal mellett. /Társaság, Ozorai példa, Harsó Napja./

Az eredmények mellett azonban sok hiba is származott a rosszul értelmezett együttműködésből, amikor a dramaturg, rendező, színész, alkotó társává akart válni az írónak és megbenitotta, vagy helytelen utakra vitte az írókat. ~~Ut a tárgyáról.~~

Színpadjainkon kevés olyan hőst ábrázolhatnak színészeink, akik mai életük harcaiban edződnek, válnak példamutató hőökké. Íróink adósok még a ma nagy hőseivel. Az elmúlt évadban egyetlen olyan dramánk sem volt, amely a munkásosztály mai életéről, mai hőseiről szólott volna.

2. / A két fronton való harc a rendezésben és színészi játékokban, harc a Sztanyiszlavszkij-rendszer mechanizálása és vulgarizálása ellen.

Beszélni kell itt:

Egyes előadásokban megmutatózó sematikus ábrázolásról, szűrkítésről, / Hajnal Moszkva felett, Győztesek, stb. / ^{más felől} - az eszmei mondanivaló túlértékeléséről, belenagyarázásokról rendezésben, színészi játékokban, / Ványa bácsi, stb. / -

a hamis pátoszról, a szocialista-realista pátosz helytelen értelmezéséről, / Ifjúsági Színház: Egri csillagok, Urhatnám polgár, Új ember kovácsa, Acélt negezik, stb. /

Színházaink munkája az elmúlt évadban komoly fejlődést mutat, előadásaink többsége a darab eszmei mondanivalóját tisztán és helyesen tolmácsolta. Színészeink, rendezőink munkája egyre igényesebbé vált, - amivel együttjárt az új próbamódszerekkel való bátor kísérletezés, színészeink, rendezőink érdeklődése az elméleti kérdések felé fordult. Mindennek eredményeképpen színészeink alkotómunkája fejlődött, és egyes nagy alakításokban és jelentős előadásokban jutott kifejezésre.

A fejlődésben része volt a Színház- és Filmművészeti Szövetség egyre javuló munkájának, amelynek középpontjában a Sztanyiszlavszkij-rendszer vitákon és ankétokon keresztül való ismertetése állt.

Előadásaink egy részében azonban rendezők és színészek az eszmei mondanivaló rosszul értelmezett érvényesítése érdekében a jellemeket, a játékosokat túlértékelték, valészínűtlen színekkel ábrázolták.

Más előadásokban a sematikus elleni rosszul értelmezett harcot eredményezte, hogy az előadások szűrikké lettek, a rendezés a konfliktusokat elkenete és a színészek naturalista játékatilusba tévedtek.

Gyakori a romantikus és szocialista pátosz helytelen értelmezése és érvényesítése a színészi és rendezői munkában. ORSZÁGOS LEVELTÁR

... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...

... az a ...

... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...

... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...
... az a ...

318

lő nézetről, hogy az emberi magatartás és a művészi munka s annak eredménye elválasztható.

x x x

Javasoljuk, hogy a beszámolót Gellért Endre tartsa meg.

Előkészített hozzászólók:

Pécsi Sándor /hogyan segítette őt a Sztanyiszlavszkij-rendszer megismerése az elmúlt év nagy színhézi és filmszerepeinek megalkotásában/, - Major Tamás /a rendezői munkáról, a rendezői igényességéről, a rendező és színész kapcsolatáról/, - Vadányi Zoltán /a kísérletezéséről a Vailland-darab rendezésénél/, - Gábor Miklós /a Sztanyiszlavszkij-rendszer és a színész magatartásának elválaszthatatlan egységéről/, - Horvai István /a művészeti vezető felelősségéről és feladatairól/, - egy drámaíró, vagy kritikus a dráma kérdéséről /mai hőseink stb./.

A Konferencia időpontja: 1958. november 8-9.

Javasoljuk, hogy a Szövetség a Konferenciát az Ujvárosháza tanácstermében, kb. 500 résztvevővel tartsa meg.

A Színház és Filmművészeti Szövetség rendezői közgyűlését a Konferencia második délutánján tartja.

Napirend: 1. Ladányi Ferenc főtitkár beszámolója a Szövetség munkájáról

2. Az alapszabályok módosítása.

3. Az átszervezett Vezetőség megválasztása.

A Szövetség jelenlegi vezetőségének tagjai:

főtitkár: Ladányi Ferenc
titkár: Szilágyi Bea

Apathi Imre
Bán Frigyes
Bulla Elma
dr. Cserés Miklós
Fabri Zoltán
Fülöp Zoltán
Gábor Miklós
Gáspár Margit
Gellért Endre
Gyurkovits Mária
Gyárfás Miklós
Herskó János
Horvai István

Illés György
Keleti Márton
Kovács András
Major Tamás
Mariássy Félix
Malocska József
Molnár Kálmán
Oldal György
Simon Zsuzsa
Sivó György
Szendró Ferenc
Szendró József
Szörényi Éva
Timár István
Téri Árpád
Tolnai Klári

színház
filmművészet
szövetség

Javasolt változtatások:

A Szövetség elnökének javasoljuk Nádasdy Kálmánt, - új vezetőségi tagoknak Kalmár Lászlót és Bozóky Istvánt.

A vezetőségből kihagyásra javasoljuk Bivó Györgyöt és Szendrő Józsefet.

A Szövetség aktívvezetőségének átszervezését javasoljuk:

A jelenlegi aktívvezetőség:

Javasolt aktívvezetőség:

Gábor Miklós
 Horvai István
 Fehér Imre
 Bozóky István
 Horváth Ferenc
 Illés György
 Ladányi Ferenc
 Simon Zsuzsa
 Szendrő Ferenc
 Szilágyi Bea

Gábor Miklós
 Horvai István
 Fehér Imre
 Herskó János
 Fábri Zoltán
 Ladányi Ferenc
 Szilágyi Bea
 Horváth Ferenc
 Szendrő Ferenc

Megjegyzés: Gábor Miklós és Szilágyi Bea elvtársak az aktívvezetőségből kihagyásra javasolják Horváth Ferenc és Szendrő Ferenc elvtársakat is. Az aktívvezetőségbe Fábri elvtárs helyett Nádasdy Félixet javasolják, - a Szövetség vezetőségébe Horváth Ferencet javasolják.

B u d a p e s t , 1992. szeptember 30.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR